

Aké kompetencie očakávajú zamestnávateľa od absolventov

Tieto modely jasne určujú, ktoré schopnosti treba cielene rozvíjať na úspešné pôsobenie v rámci danej spoločnosti. Sú základom plánovania celoživotného vzdelávania, znižovania nezamestnanosti spôsobenej nedostatočnou kvalifikáciou a zabezpečenia celkovej prosperity.

ANDREA CHALUPOVÁ,
spolupracovníčka prílohy

V súčasnom dynamickom svete je úspešný ten, kto disponuje základnými schopnosťami použiteľnými v rozličných situáciách, profesiách a zamestnaniach.

Na úrovni organizácií, ekonomických zoskupení či štátov vznikajú modely kľúčových kompetencií. Práve navrhnutie modelu kľúčových kompetencií absolventa vysokej školy ekonomického zamerania v SR je cieľom projektu Uni2010.

KOMPETENTNOSŤ ZNAMENÁ VÝKON

Jeho autor Juraj Kováč, dnes absolvent Ekonomickej fakulty Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, hneď na úvod zdôrazňuje, že hoci slovenčina vníma kompetenciu ako „oprávnenosť na niečo“, v personálnom manažmente sa jej skôr pripisuje význam „schopnosť“ alebo „spôsobilosť“. Rôznorodosť interpretácie tohto pojmu veľmi dobre vystihujú slová Michaela Armstronga, ktorý povedal, že „existuje toľko definícií kompetencií, koľko je ľudí, ktorí o tomto predmete píšú – a tých je veľmi veľa“. „Mne osobne sa ako najjasnejšia javí definícia, podľa kto-

rej je kompetencia spôsobilosť človeka preukázať vedomosti, zručnosti a postoje v praktickej činnosti – je správaním, ktoré vedie k vysokému výkonu,“ hovorí Juraj Kováč.

AKÁ JE ROLA ABSOLVENTA VŠ

Výsledkom štúdia rôznych kompetenčných modelov, diskusie na workshope so zástupcami zamestnávateľov, konzultácií s generálnym partnerom projektu – Západoslovenskou energetikou a odborným garantom projektu – poradenskou skupinou AJG – Amrop Jenewein Group, ako aj prieskumu na vzorke tak-

ROZVOJ KVALITY VZDELÁVANIA (www.uni2010.sk)

- **Presadzovanie podnikavosti a vzdelávania na národnej úrovni**
 - vývoj know-how, materiálov, legislatívy
 - poradenstvo pri cielej implementácii rozvoja podnikavosti v rámci celoživotného vzdelávania
- **Model vzdelávania Uni2010 implementovaný na fakulte UMB**
 - pilotné miesto pre implementáciu vytvorených konceptov
 - spätná väzba v rámci vysokých škôl

PROJEKT UNI2010 (www.uni2010.sk)

Základnú myšlienku projektu Minerva (nosný projekt pre implementáciu znalostnej ekonomiky na Slovensku) možno zhrnúť slovami: „Slovo Slovensko sa musí stať doma aj v zahraničí synonymom pre krajinu s mimoriadne vzdelanými a tvorivými ľuďmi, odkiaľ neustále prichádzajú inovatívne a vysoko kvalitné výrobky a služby.“ V projekte Milénium (Národný program výchovy a vzdelávania v SR na najbližších 15 až 20 rokov) sa uvádza: „Slovenská republika nemá nijaké významnejšie nerastné suroviny a jej najväčším bohatstvom a potenciálom budúcej prosperity sú najmä jej obyvatelia, ich vzdelanie, múdrosť, morálka, tvorivosť.“

Model vzdelávania Uni2010 je model rozvoja kľúčových kompetencií, ktoré respondenti prieskumu identifikovali ako najdôležitejšie a súčasne najmenej rozvinuté. Do prieskumu sa zapojilo Združenie pre riadenie a rozvoj ľudských zdrojov, Podnikateľská aliancia Slovenska, Klub 500 a Slovenská obchodná a priemyselná komora v Banskej Bystrici. Model identifikuje osem kľúčových faktorov úspechu a rozvíja „zdravé jadro“ súčasného systému vzdelávania – navrhuje inováciu v rámci formy výučby predmetov, vybudovanie kariérnych centier a on-line portálu, ktorý má slúžiť ako informačný a komunikačný uzol pre študentov a zamestnávateľov. V súčasnosti sa o uvedení modelu do praxe diskutuje na Ekonomickej fakulte Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici. V štádiu prípravy je aj založenie iniciatívy na národnej úrovni zameranej na rozvoj podnikavosti vo vzdelávaní (základná kompetencia projektu Uni2010 a súčasne kľúčová kompetencia EÚ pre znalostnú spoločnosť) pod gesciou Uni2010 a EPPP – Európskeho partnerstva pre personálnu politiku a v spolupráci s domácimi a so zahraničnými odborníkmi na vzdelávanie a rozvoj ľudských zdrojov.

mer sto respondentov z rôznych organizácií a vyše dvesto študentov a vysokoškolských absolventov – ekonómov bolo definovanie roly a kľúčových kompetencií absolventa vysokej školy ekonomického zamerania. Do trojice hlavných rol podľa neho patria tieto úlohy:

- **rozvíjať Slovensko** (zostať na Slovensku, príp. odísť a vrátiť sa),
- **reprezentovať Slovensko** (mať zdravé sebadomie a schopnosť predať sa),
- **byť plnohodnotným** občanom (rozvíjať vlastný názor, sebareflexiu a sebazpoznanie).

KLÚČOVÉ KOMPETENCIE ABSOLVENTA VŠ

Ako najčastejšie sa v prípravnej fáze projektu javili tieto kľúčové kompetencie:

- **komunikácia** (schopnosť efektívne komunikovať – ústne i písomne, v slovenčine i angličtine),
- **riešenie problémov**

(schopnosť identifikovať a riešiť problémy na základe kritického a tvorivého myslenia),

- **tímová práca**

(schopnosť efektívne pracovať s inými ľuďmi ako člen skupiny),

JURAJ KOVÁČ
absolvent Ekonomickej fakulty
UMB v Banskej Bystrici

- **riadenie seba samého**

(schopnosť efektívne riadiť seba samého a organizovať svoje aktivity),

- **práca s informáciami** (schopnosť získavať, analyzovať, usporadúvať, tvoriť a kriticky hodnotiť informácie s použitím výpočtovej techniky),
- **schopnosť učiť sa nové veci,**
- **podnikavosť** (schopnosť pretaviť myšlienky do aktivít a výsledkov),
- **zanietenie** (schopnosť nadchnúť sa pre ideu a získať vnútornú motiváciu),
- **kultúrna citlivosť** (schopnosť pochopiť, oceniť a využiť rozdielnosť),
- **zodpovednosť.**

VÝSLEDKY POTVRDILI PREDPOKLADY

„Záverečné vyhodnotenie prieskumu viac-menej potvrdilo predtým zostavený rebríček desiatich kľúčových kompetencií. Viac ako polovica respondentov uviedla medzi piatimi najdôležitejšími kompetenciami komunikáciu, prácu s informáciami, riešenie problémov a schopnosť učiť sa.

Pre viac ako 45 % respondentov do prvej päťky určite patrí podnikavosť a práca v tíme. Ostatné kľúčové kompetencie uvádza medzi prvými piatimi menej ako 30 % respondentov. Je zaujímavé, že poradie dôležitosti je približne rovnaké u zástupcov malých, stredných i veľkých podnikov. Takisto sa potvrdilo, že kľúčové kompetencie nezávisia od príslušnej pracovnej pozície,“ vymenúva hlavné výsledky prieskumu Juraj Kováč.

Pokiaľ ide o pohľad na reálny stav, 40 % a viac respondentov uvádza medzi najviac chýbajúcimi kľúčovými kompetenciami komunikáciu, riešenie problémov, podnikavosť a zaniehtenie. Schopnosť učiť sa, tímovú prácu a prácu s informáciami uvádza medzi piatimi najmenej rozvinutými kompetenciami asi štvrtina respondentov. Podľa konečných výsledkov zástupcovia malých podnikov majú odlišný názor na stav rozvoja podnikavosti (rozdiel až 30 %) a zodpovednosti. „Asi sa stretávajú s viac zodpovednými a podnikavými absolventmi, čo je pri riadení malého podniku, resp. živnosti pochopiteľné,“ vysvetľuje Juraj Kováč.

KOMPETENCIE POD DROBNOHLADOM

Po konečnom kumulatívnom zosumarizovaní názorov zamestnávateľov, študentov a absolventov sa najdôležitejšou dvojicou kľúčových kompetencií absolventov vysokých škôl ekonomického zamerania javí komunikácia a riešenie problémov. Obe kompetencie sa preukázali veľmi dôležité, pričom zároveň existuje veľký priestor na ich rozvoj. Práca s informáciami sa považuje za veľmi dôležitú a súčasne priemerne rozvinutú kľúčovú kompetenciu. „Mnohí študenti ju uvádzajú ako rozvinutú, avšak je možné, že kritické myslenie, ktoré sa skrýva v jej definícii, treba rozvíjať vo výraznejšej miere. Táto kľúčová kompetencia by mala mať stabilné miesto v kompetenčnom modeli absolventov vysokých škôl ekonomického zamerania,“ dodáva Juraj Kováč.

Ako priemerne dôležitá a v najväčšej miere chýbajúca kľúčová kompetencia sa javí podnikavosť. Podľa európskeho rámca pre celoživotné vzdelávanie zahŕňa elementy riadenia seba samého, tímovej práce a inovatívneho prístupu

k riešeniu problémov pri dosahovaní výsledkov. „Podnikavosť ako schopnosť pretaviť myšlienky do výsledkov vnímam ako kľúčovú kompetenciu, ktorá je o jednu úroveň vyššie ako všetky ostatné. Nevie si predstaviť človeka, ktorý je schopný pretavovať myšlienky do reality a nevie komunikovať alebo mu chýba zaniehtenie,“ komentuje Juraj Kováč. Trendom budúcnosti bude tiež rast významu kompetencie kultúrna citlivosť. Jej nízke preferencie v súčasnosti pravdepodobne ovplyvňuje skutočnosť, že väčšina respondentov nepracuje v medzinárodnom prostredí. Situácia v roku 2010 však asi bude úplne iná.

POMÔŽE ZMENA SYSTÉMU VZDELÁVANIA?

Prieskum ako jeden zo základov projektu Uni2010 sa niekoľkými otázkami venoval aj fungovaniu a forme výučby na vysokých školách ekonomického zamerania. Necelá polovica respondentov vníma ako dôležité zachovať jadro systému výučby a vykonať potrebné úpravy. Rovnako možno pozorovať pozitívne hodnotenie inovácií vo forme výučby (prípadové štúdiá, od-

borné stáže, prednášky od odborníkov atď.). Flexibilitu štúdia (voľba predmetov, možnosť venovať sa mimoškolským aktivitám, ktoré podporujú vedomosti získané v škole) považuje za významnú každý piaty respondent.

Pokiaľ ide o potrebu zlepšiť fungovanie a formu výučby na vysokých školách ekonomického zamerania, dvaja z troch respondentov považujú za nevyhnutné prepojiť teóriu s praxou. Inovácie vo forme výučby považuje za podstatné zmeniť viac ako 40 % respondentov, obsah výučby 34 %. „Za zmenu prístupu a schopností učiteľov sa vyjadrilo 22 % opýtaných, zmenu prístupu študenta k štúdiu očakáva 8 % z nich. Inovovať profil absolventa považuje za dôležitý faktor 9 % opýtaných. Zaujímavosťou je veľmi nízke percento (1 %) vyjadrení týkajúcich sa zvýšenia množstva financií do školstva, čo len potvrdzuje mnohé návrhy, ktoré ako hlavný impulz zmeny systému vysokoškolského školstva predpokladajú posilnenie jeho ľudského kapitálu a zavedenie princípov dobrej správy,“ uzatvára Juraj Kováč. ■